

НУҚУҚ

YURIDIK GAZETA

Gazeta 1997-yil 27-avgustdan chiqq boshlagan

31-iyul,
chorshanba

32

(243)

Iyul

D	1	8	15	22	29
S	2	9	16	23	30
Ch	3	10	17	24	31
P	4	11	18	25	
J	5	12	19	26	
Sh	6	13	20	27	
Y	7	14	21	28	

2002

● ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ПРОКУРАТУРАСИДА

ИНСОНПАРВАРЛИК ТАМОЙИЛЛАРИНИ ТЎЛИҚ РЎЁБГА ЧИҚАРИШ ЗАРУР

Шу йилнинг 27 июль кунин Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасида прокуратура органларининг мамлакатда қонунийлик ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши курашни ташкил этиш, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш борасида 2002 йилнинг олти ойи давомидаги фаолияти аҳоли ва келгусидики вазифаларига бағишланган кенгайтирилган ҳайъат мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисида Бош прокуратуранинг барча таркибий тармоқлари, Қорақалпоғистон Республикаси, Ўзбекистон ҳарбий ва Транспорт, вилотлар, Тошкент шаҳар прокурорлари ҳамда Бош прокуратура ҳузуридаги солиққа оид жиноятларга қарши курашиш департаменти бошлиғи, департаментнинг бошқарма ва бўлимлари ҳамда ҳудудий бошқармалари бошлиқлари қатнашди. Шунингдек, ҳайъат мажлисида Президент девонининг масъул ходими К. Исмоилов иштирок этди.

Мажлисини Республика Бош прокуратура Р. Қодиров олиб борди. Ҳайъат мажлисида қайд этилишича, прокуратура органлари ўзларига юклатилган назорат фаолиятини амалга оширишда асосий эътиборни мамлакатда қонун устуворлигини таъминлашга, фуқароларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатлари ҳимоясига қаратди.

Иқтисодиётни эркинлаштириш, тadbirkorlikni қўллаб-қувватлаш, аҳолининг ижтимоий муҳофаза қилишга қаратилган қонунлар, Президент фармонлари ҳамда Вазирлар Маҳкамаси қарорлари бажарилиши устидан назорат кучайтирилди. Мазкур соҳаларда аниқланган қонун бузилиши ҳолатлари 77 мингдан зиёд прокурорлик таъсир чоралари ёрдамида бартараф қилиниб, қонунийликни таъминлаш, ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш чоралари қўриб келинди.

Шунингдек, Бош прокуратура ҳузуридаги солиққа оид жиноятларга қарши курашиш департаменти ходимлари томонидан 300 дан ортиқ турли фирмаларда 15 млрд. сўмлик солиқлар қасддан яширилганлиги, 400 дан ортиқ яширин қорхоналар томонидан ноқонуний равишда ароқ-вино, пахта ёғи ва турли озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарилаётганлиги ҳолатлари фош этилди.

Натижада давлат хазинасига ҳаммаси бўлиб 13 млрд. сўмдан ортиқ қўшимча солиқ ва жарималар ҳисобланиб, уларнинг 7 млрд. сўмдан кўпроги бюджетга ундирилди.

ди.

Алоҳида эътибор Вазирлар Маҳкамасининг 154-сонли "Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида"ги қарори талабларининг бажарилишига қаратилди.

Вояга етмаганларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлаш юзасидан тadbirkorliklar давом эттирилди. Ҳокимликлар ҳузуридаги тегишли комиссияларнинг фаолиятида сезиларли ўзгаришларга эришилди.

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органларнинг жиноятчиликка қарши кураш ва унинг олдини олиш борасидаги фаолияти мувофиқлаштирилиб, улар ўртасида ўзаро ҳамкорлик таъминлаб борилди. Ўтказилган тadbirkorliklar республикадаги жиноятчилик аҳолига ва қонунга қарши рақобатчиликнинг барқарорлигига таъсир кўрсатди.

Бу борада "Жиноий ҳазоларнинг либераллаштирилиши муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Жиноят, Жиноят-процессуал кодекслари ва Маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодексига ўзгаришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида"ги Қонунининг аниқ ва бир жилда ижро этилишини таъминлаш чоралари қўрилди.

Натижада тергов ишлари ва жиноий ҳазоларни судда қўллаш фаолиятида туб ўзгаришларга эришилмоқда. Энг муҳими, дастлабки тергов ҳамда одил судлов жараёнларида инсонпарварлик тамойилларини тўлиқ рўёбга чиқариш учун барча шарт-шароитлар яратилди.

Прокурор назоратининг бошқа йўналишларида ҳам муайян натижаларга эришилди.

Шу билан бирга, ҳайъат мажлисида прокуратура органлари фаолиятида йўл қўйилган камчиликлар танқид қилинди, уларни бартараф этиш, прокурор назоратининг самарадорлигини оширишга доир аниқ чора-тadbirkorliklar белгиланди.

Муҳокама натижаларига кўра ҳайъат мажлиси тегишли қарорлар қабул қилди.

М. ШОДМОНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратурасининг бошқарма бошлиғи ўринбосари,
адлия маслаҳатчиси.
А. ТЎРАЕВ олган суратлар

Чоршанбадан Чоршанбагача

24 июль
Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ж.Б. Сайфиддиновни Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг раиси этиб тайинлаш тўғрисида»ги ва «Ҳ.Т. Комиловни Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисида»ги Фармонлари матбуотда эълон қилинди.

25 июль
Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Бокс бўйича Осиё чемпионатида юксак натижаларни кўлга кiritgan спортчиларимиздан бир гуруҳини муҳофотлаш тўғрисида»ги Фармони имзо чекди.

26 июль
Ўзбекистон хорижий мамлакатлар билан дўстлик ва маданий-маърифий алоқалар жамиятлари кенгашида Ватанимиз мустақиллигининг 11 йиллиғи ҳамда Қарияларни қадрлаш йилига бағишланган учрашув бўлиб ўтди.

28 июль
Япония ҳукуматининг тақлифига бinoан шу йил 28-31 июль кунлари Ўзбекистон Республикаси Президентининг Ислон Каримовнинг Японияга ташрифи бўлиб ўтди.

30 июль
Олий Мажлис Кенгашининг «Иккинчи чакриқ Ўзбекистон Республикасининг Олий Мажлисининг тўққизинчи сессиясини чакриқ тўғрисида»ги Қарори ва унда муҳокама этиладиган масалалар рўйхати матбуотда эълон қилинди.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг ҳузуридаги стратегик институтлар ва минтақаларо тadbirkorliklar институтини ва Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиғи ҳамкорлигида халқаро мавзуларни ёритишга ихтисослашган тахлилий журналист ва мутахассислар иштирокидаги амалий семинарнинг биринчи йиғилиши бўлиб ўтди.

Моҳият

Кимники айлай

десаңг маҳраминг,

Кўп синамай

айламагил ҳамдаминг.

Ғафлат аро хуш кўрубон

хуш дема,

Воқиф ўлиб сўнгра

пушаймон ема.

Алишер НАВОЙ

● УЧРАШУВ

ҲАЙРАТ ВА ҲАЯЖОН МУШТАРАК

Ҳаётда қаҳрамонлар биз ўйлаган даражада кўп эмас. Шунинг учун уларни кўрганимизда, лоақал бир оғиз суҳбатини эшитганимизда кўнглимизда ҳавас ва ғурур уйғонади. Улар билан бир Ватанда яшаётганимиздан фaхрланамиз, қаҳрамонларга ўшагимиз келади.

Ўтган жума кунин Республика Бош прокуратураси биносидан бўлиб ўтган Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Эркин Воҳидов билан учрашув кўнгилларда шундай туйғуларни пайдо қилган бўлса ажаб эмас.

Шу ўринда адабиётшунос олим, мамлакатимиздаги кўплаб ҳассос шоирларнинг устози Озод Шарафиддиновнинг шоир ҳақидаги фикрини эсга олиш жоиз: «Ҳеч иккиланмай қомил ишонч билан айтиш мумкинки, Эркин Воҳидов ўзбек шеърятининг кўрки ва фахри. Бу фикрда заррача муболага йўқ». Муҳлислар Эркин Воҳидовни шоир, шу билан бирга она юрт мустақиллиғи учун курашган, ҳозир ҳам Ватан истиқболи ва тараққиётига беқиёс ҳисса қўшаётган сиёсатчи сифатида биладилар. Қаҳрамон шоиримиз аудиториядагиларнинг саволларига нафақат шоир, балки Олий Мажлисининг Халқаро ишлар ва парламентлараро алоқалар қўмитаси раиси сифатида ҳам жавоб берди.

Учрашув сўнггида шоирнинг ўз тилидан янграган Ватан, дўстлик ва муҳаббат ҳақидаги ғўзал шеърлари дилларга бетақдор ҳайрату ҳаяжон бахш этди.

Ватан, то танда жоним бор,
сенингдирман, сенингдирман.
Тани хок ўлсам ҳам сен ёр,
сенингдирман, сенингдирман.

Жаҳон кенгдир, фалак кенгдир,
юрak кенгдир, чу сен борсан,
Сенингиз икки дунё тор,
сенингдирман, сенингдирман.

Менга бегона эларда
насиб гар ўлса юз роҳат,
Чекай бағрингда минг озор,
сенингдирман, сенингдирман.

Агар шодликларинг оздир,
менингдирсан, менингдирсан,
Магарким гапларим бисёр,
сенингдирман, сенингдирман.

Бугун бор, эрта йўқ жисмим, ва
лек руҳим учун мангу
Сенинг мангулигинг даркор,
сенингдирман, сенингдирман.

Сенинг ишқинг билан ёндим,
кетар жонимда бу оташ,
Сенингдирман, яна тақдор
сенингдирман, сенингдирман.

Эркин ВОҲИДОВ

HUQUQ

YURIDIK GAZETA

Ta'sischiilar:

O'zbekiston Respublikasi

Bosh prokuraturasi,

Toshkent shahar va

Toshkent viloyati

prokuraturalari,

«Qonun himoyasida» jurnali

Bosh muharrir:**Abdusolix****ABDURAZZOQOV****Tahrir hay'ati:**

Mels Naimov,

Dilshod Islomov

(Bosh muharrir o'rinbosari),

Jahongir Sharofboyev

(mas'ul kotib),

Lola Shomurodova,

Muxtor Shodmonov.

Gazeta Davlat matbuot ko'rtasida №00150 raqam bilan ro'yxatga olingan.
Nashr ko'rsatkichi - 231, 232.

Manzil: Toshkent shahri, akademik Yahyo G'ulomov ko'chasi, 66-uy.

Telefon: 133-82-34.

Reklama va e'lonlar:

133-82-34

E-mail: huquq@infonet.uz

Tahririyatga kelgan qo'lyozma va suratlar egalarga qaytarilmaydi.

Mualliflarning fikrlari tahririyat fikridan farqlanishi mumkin. Gazetada bosilgan fakt va dalillar uchun muallif mas'ul.

Nashrimizdan ko'chirib bosilganda «Huquq»dan olinganligi ko'rsatilishi shart. Tijorat ahamiyatiga molik materiallar ** belgisi ostida chop etiladi.

Gazeta tahririyat kompyuter bazasida terildi va sahifalandi.
«Huquq» original-maketi

Gazeta «Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasi boshqaruvchisi ofset usulida A-3 formatda chop etildi.
Korxona manzili:
Toshkent shahri,
Buyuk Turon ko'chasi, 41.

Buyurtma G - 3149
Nusxasi — 15.631

Gazeta haftaning chorshanba kunlari chiqadi

Naybachi muharrir:
H. NISHONOV

Naybachi: F.MAMASHARIPOV

Sotuvda erkin narxda

1 2 3 4 5 6 7 8

Bosmaxonaga topshirish vaqti 20.00
Bosmaxonaga topshirildi 20.00

● БУ ҲАҚДА ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ЙИГИЛИШИДА ГАПИРИЛГАН ЭДИ

Инсонга она-Ватанидан табар-рукроқ ва муқаддас маскан бўлмас керак. У қаерда бўлмасин, уҳми ёки гадо, Ватан соғинчи, унинг ифорида ўзини айри қила олмайди. Шу боис ҳам, айрилиқ ва соғинч ўрнини ҳеч қандай молу-дунё тўлдиролмайди. Айниқса, ана шу заминга, унинг бугуни ва эртасига дахлдорлик билан яшаш ватан ва халқ манфаатини янада жипслаштиради.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 18 июль куни бўлиб ўтган йиғилишида ҳам ана шу замин истиқболга дахлдор ютуқлар эътироф этилди, аччиқ ва очиқ гаплар рўй-рост айтилди. Президентимиз маърузасида тилга оlingан масалалар ислохотлар босқичининг устувор йўналишлари десак тўғри бўлади. Бундай масалалар қаторига ислохот қалдирғочлари бўлган тадбиркорлик ва унинг ривожланишига тўсиқ бўлаётган муаммоларнинг ошқорлаштириш этилганлигини айтиш ўринлидир. Келинг, мавзумизни шу ҳақдаги мулоҳазалар билан давом эттирсак. Маълумотларга қараганда бугун юртимизда 200 мингдан ортиқ кичик ва ўрта бизнес субъектлари фаолият кўрсатмоқда. Демакки, бу тадбиркорлик қилиш орқали ҳам ўзининг, ҳам элу юртимнинг моддий манфаатдорлигини ошираман, деган уйдаги кишининг ҳаракати. Агар ана шу тад-

ВАТАН ВА ХАЛҚ МАНФААТИ

биркорларнинг ҳеч бўлмаса ярами шу ҳаёл билан фаолият кўрсатаётган бўлса, бу ватанимиз, халқимиз манфаатига дахлдор вазира бўлади.

Аммо, масаланинг иккинчи бир нозик томонига эътибор қаратайлик. Оёққа тураётган тадбиркор учун 1 сўм ҳам ҳисобда бўлган бир пайтда маҳаллий ҳокимият томонидан маблағини «хайрли» ишларга жалб қилишга ундаш нимани белгилайди? Тадбиркор учун истиқболли режалар, янги ташаббуслар шу орқали саробга айланмайдими? Биргина, Сирдарё вилоятининг шаҳар ва туман ҳокимликлари томонидан 2001 йилда тадбиркор, деҳқон ва фермер хўжалиқларининг фаолиятларига қонунсиз аралашувлар натижасида уларнинг 20 млн сўмдан ортиқ пул

маблағлари турли жамоаларга таъсисчи ва ҳомийлик ёрдами сифатида ўтказиб берилган. Ўзига тўқ тадбиркор маблағи ортса янги иморат солади, кўчасини обод қилади, қолган маблағини, табиийки, яна ишлаб чиқаришга йўналтиради. Бундан фақат ва фақат халқ манфаат кўради.

Ишбилармон, тадбиркор бир инсонни биламан. Нафақат туманда, балки вилоят ва мамлакатимизда уни яхши танийдиган кишилар кўп. Шу кишининг бир гапи ҳали-ҳали ҳаёлимда: «Э, ука, бойиб қаерга ҳам борардиқ. Ватанимиз соябон бўлди, шу ердан обрў олдиқ, ҳозир немислар билан бир қўшма корхона қуришга ҳозирлик кўраяпман, худо хоҳласа, албатта шу ишни охирига етказаман».

Яхши ният амалга ошса тадбир-

кор нафақат қишлоққа саноатни олиб киришга ўз ҳиссасини қўшган бўлади, шу билан бирга ишсизлик муаммосини бир қадар ечиш ҳисобига ўнлаб қишлоқдошлари доимий даромад манбаига эга бўлишига ижобий таъсир кўрсатади. Мана сизга битта тадбиркорнинг ҳаракати. Бундай кишилар эса жуда кўп. Ҳўш, шундай экан, наҳот жойларда «хайрли» ишлар баҳонасида тадбиркор маблағини «ўмараётган» мутасаддилар бу билан юрт истиқболига қарши эканликларини билмасалар.

Мамлакатимиз юртини обод, элни маъмур қиламан, деган фидойиларга бой. Фақат уларга қонун билан яшаш ва ишлашга йўл кўрсатиш бугунимизни кечадан, эртанимизни бугундан янада обод қилишга имкон очади. Бунинг акси эса, Президентимиз таъбири билан айтганда, тадбиркорлик, кичик ва ўрта бизнес субъектлари фаолиятига зўравонлик ва гайриқонуний тарзда аралашиб, деб баҳоланади.

Т.САИДБОЕВ,
журналист

ТАДБИРКОРЛАР ТАРАФИДАМИЗ

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил биринчи ярим йиллиги якунларига бағишланган мажлисида давлатимиз раҳбари мамлакатимизда изчиллик билан амалга оширилаётган ислохотлар туфайли ўтган даврда барча соҳаларда эришилган ютуқлар, иқтисодиётдаги ижобий ўзгаришлар ҳақида гапирди. Мамлакатимизга хориз инвестициясини янада кенгроқ жалб қилиш, кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш масалаларига алоҳида тўхталди. Шу билан бирга, олдинда турган долзарб вазифаларни белгилаб берди.

Юртбошимизнинг маърузасида тадбиркорларнинг фаолиятини рағбатлантириш, улар учун қулай ҳуқуқий ва иқтисодий шарт-шароитлар яратиб бериш масалалари барча даражадаги раҳбарларнинг, биринчи галда, ҳудудий ҳокимият ва бошқарув идоралари раҳбарларининг доимий диққат марказида туриши кераклиги, аммо кейинги пайтда айрим ижро ва бошқарув, назорат органлари томонидан кичик ва ўрта бизнес, тадбиркорлик тузилмалари, деҳқон ва фермерлар фаолиятига тўсиқлик қилинаётганлиги, уларнинг фаолиятига гайриқонуний аралашиб ҳолатлари иқтисодиётимиз ривожланишига салбий таъсир этаётганлиги таъкидланди. Шунингдек, маърузада адлия ва прокуратура органларига бу масалада тартиб ўрнатиш юзасидан чора кўриш топширилди.

Хоразм вилояти прокуратураси органлари томонидан жорий йилнинг биринчи ярмида деҳқон ва фермер хўжаликлари тўғрисидаги қонунлар ижроси юзасидан текширишлар ўтказилиб, ноконуний қабул қилинган қарорларга протестлар келтирилди. Қонун бузилишларига сабаб бўлаётган шарт-шароитларни бартараф этиш ҳақида тақдимномалар киритилди, 16 нафар шахс қонун бузилишларига йўл қўймаслик ҳусусида ёзма равишда огоҳлантирилди, 15 нафар шахс маъмурий жавобгарликка тортилди.

Худди шунингдек, тадбиркорлик тўғрисидаги қонунлар ижроси юзасидан ҳам текширишлар ўтказилиб тегишли прокурорлик таъсир чоралари қўлланилди.

Кейинги пайтда тадбиркорлик тузилмалари, деҳқон ва фермер хўжаликлари раҳбарлари томонидан прокуратура органларига мурожаат қилувчилар сони анча камайди. Бу тузилма раҳбарларининг ҳуқуқий билимлари анча ошганлигини кўрсатади, аммо айрим ҳолларда ҳали уларнинг ҳуқуқий билимлари етарли эмаслиги, қонуний ҳақ-ҳуққларини билимасликларининг гувоҳи бўламиз.

Ўқоридагиларга асосан вилоят прокуратураси мажлислар залида деҳқон-фермер хўжаликлари ҳамда тадбиркорлик тузилмалари раҳбарлари ўртасида семинар ўтказилди. Йиғилишга вилоят давлат солиқ бошқармаси, иқтисодиётни мувофиқлаштириш ва статистика бошқармалари вакиллари таклиф этилди. Тадбиркорлар ва деҳқон-фермер хўжалиги раҳбарларига иқтисодиёт ва солиқ соҳасидаги янги қонунлар, Президент фармонлари ва ҳукумат қарорлари тушунтирилди.

Шунингдек, уларга нисбатан ҳар қандай ноконуний хатти-ҳаракат, фаолиятига ноконуний аралашиб юзасидан дарҳол прокуратура органларига мурожаат этишликларни лозимлиги тушунтирилди. Учрашув савол-жавобга бой ва қизиқarli тусда ўтди. Бундан ташқари, йиғилиш қатнашчиларига вилоят прокуратурасида ташкил этилган навбатчи телефон рақамлари қайд этилган «варақа-чалар тарқатилди».

Бундай тадбирлар прокуратура фаолиятида қонуннинг ана шу талабини муваффақиятли ҳал этишнинг муҳим шартидир.

Б.САРДОРОВ,

Хоразм вилоят прокуратураси умумий назорат бўлимининг бошлиғи

● ТАДБИР

Яқинда Марказий офицерлар саройида Республика Ҳарбий прокуратураси, Олий суди, Ҳарбий суди, Мудофая вазирлиги, Давлат чегараларини қўриқлаш қўмитаси, Миллий хавфсизлик хизмати, ИИБ Ички ва Қоровул қўшинлари раҳбарлари, уларнинг тармоқлари бошликлари, Ҳарбий округ прокурорлари, қисм қўмондонлари ва уларнинг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосарлари иштирокида Ўзбекистон Қуролли Кучларида Ҳарбий интизом ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш масалаларига бағишланган бутунармия кенгаши бўлиб ўтди.

ҲАРБИЙ ИНТИЗОМ — ЖАНГОВОР ШАЙЛИК ОМИЛИ

Йиғилишда Қуролли Кучларда жанговор шайлиқни қучайтириш, Ҳарбий қисм ва муассасаларда Ҳарбий интизом ва ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлашда сезиларли ижобий натижаларга эришилгани қайд этилди. Масалан, Ҳарбий қўмондонлик билан ўтказилган чора-тадбирлар жорий йилнинг 6 ойи давомида Қуролли Кучларда умумий жиноятчилик, шундан ўзаро муносабатларга оид низоом қоидаларини бузиш, хизмат жойини ўзбошимчалик билан ташлаб кетиш, қоровул хизмати ўташ қоидаларини бузиш, ўқотар қурол билан муомалада бўлиш қоидаларини бузиш, ҳокимиятни суиистеъмол қилиш ёки ҳокимият ваколатидан ташқарига чиқиб жиноятларини қамайтириш имконини берди.

Айни вақтда бир қатор Ҳарбий қисм ва муассаса раҳбарлари томонидан Ҳарбий-техник мулкни асраш, Ҳарбий хизматни ташкил қилиш ва Ҳарбий интизомни қучайтиришда камчиликларга йўл қўйилганлиги танқид қилиниб, уларни бартараф қилиш борасида аниқ тавсиялар берилди.

Қон тартибидеги масала юзасидан Қуролли Кучларда Ҳарбий интизом ва ҳуқуқ-тартиботни янада мустаҳкамлаш, тарбиявий ишлар самардорлигини ошириш чора-тадбирлари ва бу йўналишларда Ҳарбий ва ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идораларнинг ўзаро ҳамкорлигини таъминлаш тўғрисида махсус қарор қабул қилинди.

**Ўзбекистон Республикаси Ҳарбий
прокуратураси матбуот гuruhи**

ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАБ ОЛИНДИ

Тошкент шаҳар прокуратурасида навбатдаги ҳайъат мажлиси бўлиб ўтди.

Мажлисда Тошкент шаҳар прокуратураси идораларининг 2002 йил 1-ярим йиллик иш фаолияти якунлари ҳамда қонунийликни мустаҳкамлаш, жиноятчиликка қарши кураш, фуқароларнинг Конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларни таъминлашдаги долзарб вазифалари тўғрисидаги масала муҳофаза қилинди.

Ушбу масала юзасидан бўлиб ўтган музокаралардан сўнг шаҳар прокуратураси органларининг навбатдаги вазифалари белгилаб олинди ва тегишли қарор қабул қилинди.

Мажлисда Республика Бош прокурорининг ўринбосари А. Холма-матов иштирок этди.

(Ўз мухбиримиз)

● ХАМКОРЛИК

Ўзбекистон Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасида жиноятчиликка қарши кураш бўйича ҳамкорлик доирасида мамлакатимиз Бош прокурори Р.Қодиров ва Ўзбекистон Ички ишлар вазирининг биринчи ўринбосари Б. Матлобовлардан иборат Ўзбекистон Республикаси ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари делегацияси 2002 йил 9-13 июль кунлари Германияга ташриф буюрди.

МАҚСАД — ТИНЧЛИКНИ ХИМОЯ ҚИЛИШ

Ташриф давомида Вейсбадендаги Федерация жиноят-қидирув полицияси бошқармаси (ФЖКПБ) да ҳамда Карлсрудаги Федерация прокуратурасида учрашувлар ва музокаралар бўлиб ўтди. Ўзбекистон Республикаси Бош прокурори ва Ички ишлар вазирининг биринчи ўринбосари ФЖКПБ президенти жаноб У.Керстен ҳамда Федерация Бош прокурори жаноб К.Нейм томонидан қабул қилинди. Ўзбекистон делегацияси Федерация прокуратураси ҳамда ФЖКПБ фаолияти билан, жумладан, бошқарманинг уюшган жиноятчилик, терроризм, гиёҳвандлик моддаларининг ноқонуний айланмаси ва иқтисодий жиноятчиликка қарши кураш бўлиналари, шунингдек, давлат арбобларини муҳофаза қилиш бўлини масалалари билан танишди.

Учрашувлар давомида вакилларимиз Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш тизимини ислоҳ қилиш дастури ва жиноятчиликка қарши курашда қўлланилаётган чоралар тўғрисида немис ҳамкасбларига сўзлаб беришди.

Сўнгра меҳмонлар ва меҳмонлар ўртасида ички хавфсизликни таъминлаш, терроризмга, гиёҳвандлик моддаларининг ноқонуний айланмасига ва уюшган жиноятчиликка қарши кураш бўлинидаги Ўзбекистон-Германия муносабатлари ҳусусида фикр алмашувлар бўлиб ўтди.

Кейинги вақтларда Марказий Осиё ҳудудидаги вазиятнинг ўзгариши билан боғлиқ равишда хавфсизликни таъминлаш соҳасидаги муносабатларни ривожлантириш ҳар иккала мамлакат манфаатларига мувофиқлиги ҳамда кундан-кунга долзарблиги бораётганлиги таъкидлаб ўтилди. Иккала давлатнинг прокуратура ва ички ишлар органлари ўртасидаги муносабатлар изчил ривожланиб бораётганлиги федерал идоралар раҳбарлари билан ўтказилган суҳбатлар чоғида қайд этилди ҳамда халқаро жиноятчиликка, биринчи навбатда терроризм ва гиёҳвандлик моддаларининг ноқонуний айланмасига қарши кураш соҳасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш масалалари кўриб чиқилди.

ГФР Бош прокурори жаноб Нейм ҳар иккала мамлакат манфаатларига дахлдор бўлган жиноий қўриқчиларга қарши кураш олиб боришда мамлакатлар прокуратура органлари қўлларини бирлаштириш масалаларига қизиқишини изҳор этди. Шунга боғлиқ равишда Ўзбекистон Бош прокуратураси томонидан тайёрланган «Ўзбекистон Республикаси Бош прокуратураси ва Германия Федератив Республикаси Федерация прокуратураси ўртасидаги ҳамкорлик тўғрисида битим» лойиҳаси кўриб чиқилди.

Германия вакиллари Афғонистон ҳудудида етиштирилган гиёҳвандлик моддаларининг Марказий Осиё мамлакатлари ва Россия орқали Европада, шу жумладан Германияга келтирилганлиги микдори тобора кўпайиб бораётганлиги тўғрисида Афғонистондаги вазиятни диққат билан кузатиб бораётганлигини баён этдилар. Шу нуктага назардан ГФР ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларини ўзларининг Марказий Осиё ҳудудидаги асосий ҳамкори деб биладилар. Шундан келиб чиққан ҳолда Германия хавфсизлик хизмати органлари Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан ҳамкорлигининг жадаллашувига катта аҳамият берадилар. Германия тарафи Афғонистонда ишлаб чиқарилган гиёҳвандлик моддалари, айниқса героинга таслуқли ахборотлар алмашувини фаоллаштиришдан манфаатдор эканлигини баён этди.

Германияликлар, шунингдек, гиёҳвандлик моддаларининг Ўзбекистон ҳудудида олиб ўтилиши (транзити) мамлакатдаги вазиятга таъсир кўрсатаётгани, мамлакатда уни истеъмол қилувчилар кўпаймоқда, деган саволларни ҳам беришди.

Шунга боғлиқ равишда Германия тарафи Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари томонидан олиб қўйилган гиёҳвандлик моддалари намуналарини лабораторияда текшириб қўриш учун ГФРга жўнатиш масаласини ўртага ташладилар. Ушбу масала бўйича тегишли шартнома лойиҳаси кўриб чиқиш учун Ўзбекистон тарафига таклиф этилди. ФЖКПБ ва Федерация прокуратураси бундан буюн ҳам Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларини тилга олиб ўтилган жиноий қўриқчиларга қарши курашда қўллаб-қувватлашга тайёрдир. Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг терроризм ва гиёҳвандлик моддаларининг ноқонуний айланмасига қарши курашувчи бўлиналарини турли анжом-аспалар билан таъминлаш учун ФЖКПБ 30 минг евро микдорида маблағ ажратганини доктор У.Керстен мисол тарикасида келтириб ўтди.

Криминалистик экспертиза соҳасидаги ҳамкорлиқни ривожлантириш масалаларига тўхталар экан, жаноб У.Керстен тегишли тахриба ва технологияларни бериш, ўзбек мутахассислари билан тахриба алмаштириш мақсадида ФЖКПБ Ўзбекистонга ўз эксперт-криминалистларини жўнатишга тайёр эканлигини баён қилди.

Музокаралар давомида дин нибриб остидаги терроризм ва экстремизмга қарши кураш соҳасида Ўзбекистон ва ГФР ўртасидаги ҳамкорлиқни кенгайтириш масалалари ҳам кўриб чиқилди. Германия тарафининг айтишича, ҳозирги кунда мамлакат ҳудудида фаолият кўрсатаётган йигирмата турли исломий экстремистик ташкилотларга аъзо бўлган шахсларнинг умумий сони 30 минг кишидан ошар экан. Германия махсус хизмати маълумотларига қараганда уларнинг кўплари Афғонистондаги террорчилик қароргоҳларидан тайёргарликдан ўтган бўлиши мумкин. Турли сабабларга кўра ушбу экстремистик ташкилотлар аъзоларининг кўпчилиги Германия ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига шахсан нотаниш бўлиб қолмоқда. Бу аса уларнинг террористик ҳаракатлар содир этиш эҳтимолини аниқлаш ва бартараф этиш ишини қийинлаштиряпти. Шу сабабдан Ўзбекистон ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан узлуқсиз равишда тегишли ахборот алмашуви ГФР махсус хизмати ва полиция органлари учун фауқуллода муҳим ишдир.

Й.ПАРДА,
«Хуқуқ» мухбири

● ЖАРАЁН

Ўзбекистон Республикаси инсон ҳуқуқлари ва эркинликларига риоя этилишини, жамиятнинг маънавий янгилашсини, ижтимоий йўналиштирилган бозор иқтисодиётини шакллантиришни, жаҳон ҳамжамиятига қўшилишни таъминлайдиган демократик ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамияти қурмоқда.

Инсоннинг ҳар томонлама камол топиши ва фаровонлиги, шахс манфаатларини рўйбга қочиришнинг шартлоқларини ва таъсирчан механизмларини яратиш, эскирган тафаккур ва ижтимоий ҳуқуқ-атворнинг андозаларини ўзгартириш республикада амалга оширилаётган ислохотларнинг асосий мақсади ва ҳаракатлантирувчи кучидир.

Халқнинг бой интеллектуал мероси ва умумбашарий қадриятлар асосида иқтисодиёт, фан-техника ютуқлари асосида кадрлар тайёрлашнинг мукамал тизимини шакллантириш Ўзбекистон тараққиётининг муҳим шарти ҳисобланади.

Сўнгги йилларда мамлакатимизда ёш авлод учун кенг имкониятлар яратилганини таъкидлаш мақсадаги мувофиқдир.

Ўзбекистон Республикасида ёшлар фаолиятига доир бир неча норматив-ҳуқуқий ҳужжатлар мавжудки, улар ёшларга давлат томонидан яратилган шароитларни юридик жиҳатдан мустаҳкамлайди.

«Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсатининг асослари тўғрисида»ги қонун (1991 йил 20 ноябрь)га мувофиқ ёшларга оид давлат сиёсати:

- миллати, ирқи, тили, дини, ижтимоий мавқеи, жинси, маълумоти ва сиёсий эътиқодидан қатъий назар ёшлар тўғрисида гамжурлик қилишга;
- ёшларни ҳуқуқий ва ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишга;
- миллий, маданий анъаналарнинг авлоддан авлодга ўтишини таъминлашга;
- ёшларнинг ташаббусларини қўллаб-қувватлаш, уларнинг Ўзбекистон Конституцияси ва қонунлари доирасида ўз манфаатларини амалга ошириш йўллари эркин танлаш олишларига кафолат беришга;
- жамиятнинг ривожлантиришга, айниқса, республика ёшлари ҳаётига оид сиёсат ва дастурларни ишлаб чиқиш ҳамда амалга оширишда ёшларнинг бевосита иштирок этишига;
- ҳуқуқ ва бурчларнинг, эркинлик ва фуқаролик масъулиятининг бирлигига асосланиш.

Қонунчиликка мувофиқ, ёшларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини бир неча соҳага ажратиб ўрганиш мумкин. Масалан, меҳнат ҳуқуқлари, таълим олиш, мулкка эгалик қилиш, тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланиш ва бошқа ҳуқуқлар мавжуд, улар давлат томонидан муҳофаза этилади.

Ўзбекистоннинг ёш фуқаролари Конституция ва қонун ҳужжатларида мустаҳкамлаб қўйилган ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва шахсий ҳуқуқ ва мажбуриятлардан фойдаланадилар. Ёшларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини уларнинг ёшига қараб бевосита ёки билвосита чеклаб қўйишга йўл қўйил-

майди ва бундай хатти-ҳаракатлар амалдаги қонунларга мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

Ўн саккиз ёшга тўлмаган шахслар ижтимоий ҳимояга муҳтож ва меҳнат бозорида рақобатлаша олмайдиган қатламлар сифатида давлат томонидан алоҳида муҳофаза этилади. Қонунчиликда шунингдек, уларнинг меҳнат қилиш ҳуқуқларини амалга оширишга қўмаклашувчи қўшимча тадбирлар назарда тутилган.

Авалло ёш авлодни ижтимоий ва маънавий жиҳатдан асраб-авайлаш, уларнинг саломатлигини муҳофаза қилиш, хавфсиз ва қулай меҳнат шартлоқларини яратиш долзарб вазифадир.

«Таълим тўғрисида»ги Қонуннинг 4-моддасига мувофиқ жинси, тили, ёши, ирқи ва миллий мансублиги, эътиқоди, динга муносабати, ижтимоий келиб чиқишдан қатъи назар, ҳар кимга билим олишда тенг ҳуқуқлар кафолатланади.

Ўқувчи ва талабаларнинг ўқув-тарбия муассасалари маъмурияти билан ўзаро муносабатлардаги ҳуқуқ ва бурчлари Ўзбекистон қонун ҳужжатларида, шунингдек тегишли муассасалар, ўзини-ўзи бошқариш идораларнинг қарорларида белгиланади.

камида 75 фоизини 30 ёшгача бўлган фуқаролар ташкил этадиган корхоналар, шунингдек ёшлар ташкилотлари тузган ҳамда Вазирлар Маҳкамаси белгиланган рўйхат асосида ёшларга мўлжалланган махсулотларни ишлаб чиқарувчи ва хизмат кўрсатувчи корхоналар ёшлар корхоналари ҳисобланиб, улар учун солиқ тўлашда, қарз олишда, инвестицияларда, зарур ишлаб чиқариш воситалари билан таъминланишда, ер майдонларини олишда, ўзларининг тижорат таваккалчиликларини сугурталашда имтиёзлар белгиланади.

«Ўзбекистон Республикасида ёшларга оид давлат сиёсати асослари тўғрисида»ги қонунга мувофиқ (10-модда):

- бепул тиббий хизмат;
- бепул таълим олиш;
- спорт-соғломлаштириш ва маданий-маърифий муассасаларга имтиёзли шартларда қатнаш;
- уй-жой қуриш, рўзгор буюмлари сотиб олиш учун имтиёзли кредитлар бериш;
- дастлабки меҳнат фаолияти учун иш жойи билан таъминлаш ёки амалдаги қонунларга мувофиқ моддий компенсация олиш ҳуқуқи;
- ижтимоий инфраструктура объектларини лойиҳалаш ва қуриш

ЎЗБЕКИСТОН КЕЛАЖАГИ — ЁШЛАР ҚЎЛИДА

Ўқувчи ва талабаларни ўқув-жараёнда ижтимоий ишлаб чиқаришга жалб этишга йўл қўйилмайди, бундай иш улар танлаган мутахассисликка мос бўлиб, ўқув-ишлаб чиқариш амалиётининг шакли ҳисобланган ёхуд ўқувчи ва талабалар ўқишдан бўш вақтларида ихтиёрий равишда жамов бўлиб ёки яқна тартибда меҳнат қилган ҳоллар бундан мустаснодир. Бу туркумдаги меҳнат фаолиятига расмийлаштирилган шартномага мувофиқ йўл қўйилади.

Ўн тўрт ёшдан ўн саккиз ёшгача бўлган воёга етмаганлар қисман муомалага лаёқатли бўлиб, қонуний вакиллари (ота-оналари, фарзандликка олувчилар ёки ҳомийлар)нинг розилиги асосида ўз ҳаракатлари орқали ҳуқуқ ва мажбуриятлар олишлари мумкин.

Ўсмирлар битимларини ота-оналари, фарзандликка олувчилар ёки ҳомийлари розилиги билан тузадилар. Аммо улар мустақил равишда ўзларининг иш ҳақлари ёки стипендияларини тасарруф қилишга, ўз асарлари, ихтироларига бўлган муаллифлик, ихтирочилик ҳуқуқларини, ўз кашфиётларига бўлган ҳуқуқларини амалга оширишга, кредит муассасаларига маблағлар қўйиш ва уларни тасарруф этишга, шунингдек, майда маиший битимларни тузишга ҳақлидирлар.

Давлат ёшларнинг иқтисодий мустақиллигини, халқ ҳунармандчилиги билан шуғулланишини, ёшлар корхоналари фаолиятини қўллаб-қувватлайди ва ривожлантиради.

Ишловчилар рўйхат таркибининг

чоғида ёшларнинг талаб-эҳтиёжларини ҳисобга олиш;

— ўқувчилар, талаба ёшлар ва воёга етмаган фуқаролар учун транспортда юриш имтиёзлари;

— воёга етмаганларга компенсация тўловларини кафолатловчи ижтимоий таъминланиш минимуми белгиланади.

Воёга етмаганларни, ёш фуқароларнинг айрим тоифаларини (ногиронлар, болалар уйида тарбияланаётган ва тарбияланиб чиққанлар, ўқувчилар, талабалар, ҳарбий хизматни ўтаб қайтган шахслар, захирдаги ҳарбий хизматчилар ва шу қабиларни) ижтимоий муҳофаза қилишга қаратилган махсус чоратадбирлар, шунингдек уларнинг ҳуқуқларини амалга ошириш тартиби қонунларда белгиланган бўлиши мумкин.

XXI аср интеллектуал авлод асри бўлади. Янги минг йилликда давлатларнинг, халқларнинг тақдирини моддий бойлик эмас, маънавий-маърифий бойлик ҳал қилар экан, у ўз-ўзидан моддий бойликни ҳам келтириб чиқаради.

Ўзбекистонда камол топаётган ҳар бир ёш Ҳукуматимиз томонидан яратилган шароит ва белгиланган ҳуқуқларидан фойдаланиб, интеллектуал нуктага назардан баркамол, билимли, ор-номусли, ва-танпарвар бўлиб воёга етишлари, ота-онаси ва халқимиз ишончини оқлаши зарур. Давлатимизнинг келажаги ана шундай ёшларнинг бугунги сазй-ҳаракатиға боғлиқ.

Мухтабар ХУСАНОВА,
талаба

● 2002 йИЛ — ҚАРИЯЛАРНИ ҚАДРЛАШ ЙИЛИ

Мадамин ака Шамсиддиновни анчадан бери билман. Бироқ уларнинг уйларига бориб, оиласи билан танишиш насиб қилмаган эди. Маълуму машҳур Асакага кириб борар эканмиз, бу уйнинг тароватини останадек ҳис этдик. Ҳаммаёқ ораста, атрофда анвойи гуллар барқ уриб очилиб ётарди. Биз Мадамин аканинг рафиқаси Музафархон аяни суҳбатга тортдик.

— *Ая, ҳозир нимагадир сеvimли шoиримизнинг сатрлари ёдимизга келди: «Бу кунларга етганлар бор, етмаганлар бор».* Сизга ҳам бу кунларга етиб келиш оson бўлмагандир...

— Ҳар бир инсон ўзича жумбок. Унинг ҳаёти ҳам ўзига хос мураккабликларга эга. Пайгамбаримиз бир кунда юз мартаба Яратганга истиғфор айтар эканлар. Биз умматлар улардан-да кўпроқ гуноҳларимизни кечиршини Яратгандан сўрашимиз керак. Минг шукрки, турмуш ўртоғини мени тушунади, ҳамиша кўнглимга қарайди. Биргаликда тўрт фарзандни тарбиялаб вояга етказдик. Ҳозир улар ҳам ҳаётда ўз ўринларини топиб, ували-жували бўлиб кетишган. Катта қизим Феруза Асакадаги автозаводда хизмат қилади, Сарварбек — юрт тинчилиги посбони. Нилуфар — уй бекаси. Зафарбек эса отаси изидан бориб, ҳуқуқшунос бўлмоқчи. Дадам Шаҳобиддин Усмонов Асака шаҳар алоқа бўлимида ўттиз йил ишлаган, ҳозир нафақада. Онам Махбубахон болалик пайтимда вафот этган. Ҳозирги онамиз Инобатхон — уй бекаси.

— *Умр йўлдошизга «Шу ишнинг ташлаб, бошқа тинчроғига ўтсангиз бўлмайми?» деб солиган пайтларингиз бўлганми?*

— Мен турмушга чиқганимда у киши энди ўқитувчилардан милиция соҳасига ишга кирган экан. Шунинг учунми, менга доим фақат шу соҳада ишлаши лозимдай туюлади. Бошқа жойда ишлашни тасаввуримга сиғдиролмайдиман. Аммо баъзида тўй-ҳашам, тугилган кунларга вақтида етиб келолмаса ёки умуман бора олмаса, айниқса, ҳайҳотдай уйда ёлғиз қолган, тиқ

Биз ҳикоя қилмоқчи бўлган бундай оилалар балки Сиз яшаётган шаҳар, қишлоқда, маҳаллада ҳам бордир, аммо уларнинг ҳар бири ўзича бир олам, ўзича бир кичик мактаб...

Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ходимларининг иши бениҳоя оғирлигини, уларнинг фуқаролар тинчилиги учун ўз оқолишларидан воз кечиши, юрт фаровонлиги йўлида ҳамиша сергак ва зийрак туриши, кўп ҳузур-ҳаловатлардан маҳрум бўлиши ҳақида ҳеч ўйлаб қўрганмисиз? Айрим вақтларда болаларини сайр қилдириш, ўйнатиш учун ҳам вақт тополмаслигини, оқшом чоғи фарзандлари пешонасидан ўпиб қўйиш ва термулиш билан кифояланишини биласизми? Бугун сизга бир оила ҳақида ҳикоя қилиш орқали милиция ходимларининг оғир меҳнати қадрлашга, уларга янада ҳурмат-эътибор ва хайрихоҳлик билан қарашга ундамоқчимиз.

Мадамин ШАМСИДДИНОВ:

«ЯХШИ КУНЛАР ИШОНГАНМАН»

КЕЛИШИГА

этса эшикка қараган пайтларим бироз оғиринган, ранжиган бўлишим мумкин.

— *Айтишларича, оилалар бузилиши, болаларнинг етим қолиши каби ҳолатлар илгари анча кам бўлган. Бугунги аҳвол сая бошқача. Бир ўзбек аёли сифатида бунинг сабабини нимада деб ўйлайсиз? Оила мустақамлигини сақлаб қолиш учун нималар қилиш керак?*

— Албатта, оилани қуриш, уни сақлаб туришнинг ўзига хос қийинчиликлари бор. Агар шу қийинчиликларни ениб ўтолсанг, роҳатга эришишинг тайин. Қайнонамнинг яхшилиги, турмуш ўртоғимнинг қўллаб-қуввалиши, тушунишлари тўғрисида турмушнинг пасту баланди менга унча сезилмаган. Қайнонам фариштадай аёл эди. Ҳеч қачон қаттиқ гапни юзга шартта айтган эмас, айлантриб, узоқдан келардилар. Онадан эрта айрилганим учунми, мени тергайдиган, билмаганларимни ўргатадиган одам бўлмаган. Овқат пиширишни ҳам билмас эдим. Бир кун аям менга: «Қизим, ширғурч тайёрлаб туринг, касал қўрган борамиз», деб қолди. Мен «овқат қилишни билмайман» дейишдан уялиб, гуручни сутнинг ўзига солиб пишираверибман, ман, пишираверибман. Қани энди тезроқ пиша қолса. Орадани икки

давомидай. Тажрибамдан келиб чиқадиган бўлсам, ўртада самимий муносабатлар бўлсагина, оила барқарор ва мустақам бўлади.

Гап орасида хонадон бошлиғини ҳам суҳбатга тортдим.

— *Мадамин ака, билишимизча сизнинг ас қасбингиз муаллимлик бўлган. Милиция соҳасига қандай кириб келгансиз? Умуман олаёнда, қасбингизни ўзгартиришга нима тўртки бўлган?*

— 1967 йили, Андижондаги педагогика институтида ўқиган давримдаёқ Асака шаҳридаги кечки мактабга ишга кирганман. Ўқишим тугаши билан мактабга югурардим. Кейин кўзи оғирлаб мактабда ҳам ишлаганман. Анча қийинчиликлар бўлган, аммо яхши кунлар келишига ишонардим. Кейинроқ шаҳаримиздаги 8-ўрта мактаб директори туман халқ таълими бўлими мудиригига ўтиб кетгандан сўнг мени вақтинча мактаб директорлиги вазифасига тайинлашган. Шунда тақдиримни бутунлай бошқа изга солиб юборган бир воқеа юз берган. У пайтларда мактаб директорлари маошини ўзи таркатарди. Мен ҳам ўқитувчиларнинг маошларини олиб келиб, энди таркатаман деганимда юқорида кўнгирок бўлиб, ўқитувчиларнинг таътил пулларини ҳам олиб кетаркансиз деган буйруқни

бўлдимиз ёки пешонамга шу ёзилган эканми, кейин милицияга ишга кириб кетганман.

— *Сиз ота-онангизни ҳамиша меҳр-муҳаббат билан эсга оласиз. Уларнинг қайси фазилатлари бутун умр ёдингизда муҳрлашиб қолган?*

— Дадамизни туяда ҳаж сафарини амалга оширган учун маҳалла ахли Шамсиддин ҳожи деб аташарди. Бу сафар гаройиб тарзда кечган. Бизнинг катта бувамиз ҳажга кетаётганларида фарзандларини тўплаб, болаларидан бирини ўзига ҳамроҳ қилиб беришларини сўрайди. Шунда қизларни, яъни бизнинг бувимиз ўз ўғилларни — Шамсиддинни қўшиб берганлар. Шу-шу улар етти ёшлик пайтида ҳажга кетиб, ўн иккига тўлганда қорига қайтиб келган. Отамизнинг жойлари жаннатда бўлсин, қаттиққўл инсон эди, эскича китобларни бемалол ўқир эди, динга қаттиқ амал қилиб, бизларга ҳам шуни тарғиб қилар эдилар.

Онамиз гарчи ҳеч қаерда таълим олмаган бўлса-да, саводи бор эди. Китобларни беҳад севарди. Мен «Навой ердаги ёрни эмас, Худо жамолини излаган» деган фикрни биринчи марта онамдан эшитганман. Дуторни ҳам жуда яхши чертган. Бизни бирон нарсаси

дан кам қилишни истамас, кечани кеча, кундузни кундуз демай бичиш-тиқиш қиларди. Вояга етиб, ҳаётда ўз ўрнини тоғганимда ҳам менга бирон катта нарсаяйтишни истамасди, жуда ҳам камтар эди. Гуё мен онам айтган нарсани топиш учун бошқа йўларга қирадигандек. Дадам бўлса, эс-эс биланман, чорсиларига нон, оққанд, олма, анор солиб, менинг қўлимга ушлатиб қўйиб, касалхонага борарди. У ерда ҳамма таниш-билишларини қўриб, гурунглашиб ўтирарди. Қўшиллардан ҳам хабар олишни қанда қилмасдилар. Аммо мен ишимиз оғирлиги учунми, бошқа сабабданми, кўнгилга яқин инсонларни йўқлашга кўпинча вақт

тополмай қийналаман.

— *Шундай инсонлар тарбиясини олган фарзандлар келажақда қайси йўдан кетдилар?*

— Катта акам Абдурайим узоқ йиллар молия мудири, кейинчалик пенсия таъминоти бўйича бўлим бошлиғи вазифасида ишлаган. Опамиз Ҳабибахон — уй бекаси. Азизхон опам Марҳаматдаги санаторийда врач, Фароғат синглим Асака педагогика билим юртида ўқитувчи бўлиб ишламда. Муродбек укамиз Асака шаҳар милициясида фаолият кўрсатмоқда.

Кўнглига яқин бўлиб қолган инсонлар билан хайрлашар чоғимиз бир ривоят ёдимизга тушди: *Шарқий дарёларда балиқнинг «кета» деган тури яшайди. Мўъжизани қарангки, бу балиқ насл қолдириш учун минглаб километрдан тоза сувга сузиб келади. Бироқ уру ташлайди-ю, ўзи жон беради.*

Биз инсонлар-чи, ҳаётда ўзиниздан нимадир қолдиролмаёмизми? Ҳеч бўлмаганда, яхшиларга халалит бермаёмизми? Илоҳим, ибратли умр кечирши ҳаммамизга насиб этсин.

Суҳбатдошлар:
Нилуфар МҲМИНОВА,
Фозил МАМАШАРИПОВ

● НИЯТ

ТИНЧЛИК — БУЮК НЕЪМАТ

Ватан... Инсоннинг киндик қони тўкилган, илк бор она алласини эшитган муқаддас маскан. Онамиздек меҳрибон бу замин бизни улғайтиради, бағрида бор жамики улғу неъматларини бизга армуғон этади. Ватан шундайин азиз саждахоҳки, унинг донини чўқиган қуш Маккадан қайтиб келади. Шундай муқаддас диёрда яшаш бахти насиб этган экан, бу бахт абадийлигини таъминлашимиз, тинчликдек буюк неъматни кўз қорачиғи каби асрашимиз зарур. Тунглиб ўсан диёрда, тинч ва беғубор осмон остида ҳаёт гаптини суриб яшашга нима етсин?

Мана, мустақилликка эришганимизга ҳам ҳадемай 11 йил тўлади. Бу йилларда қанча гуноҳли ва қайғули кунлар бўлди. 16 февраль воқеасини ёдда олишнинг ўзи юрашимизга қайғу солиб қўяди. Ахир бу кунни унутиб бўладими? Бу кунда юзлаб инсонлар ҳаёти сохта ва қалтис мафкура қуллари туфайли хавф остида қолди, ўнлаб ватанпарварларимиз қурбон бўлди.

Муқаддас тинчлик ила XXI асрга ҳам қадам

қўйдик. Аммо инсоният ҳали ўтган аср «касалик»ларидан халос бўла олгани йўқ. Бунга, албатта, терроризм яққол мисол бўлади. Терроризм — XXI аср вабоси. Мамлакатимизда унга қарши қонун қабул қилинганлиги ҳам бежиз эмас. Худди мана шу вабо билан оғриган, муқаддас ислом динидан ўзининг сохта мафкураси йўлида фойдаланганлар ҳозирги кунда бутун дунё тинчлигига раҳна солмоқда.

Ватан ва тинчлик қандай муқаддас!

Иккинсини ҳам кўз қорачиғи каби асраб-авайламоқ қанчалик муҳим, қанчалар зарур. Бирисиз иккинчисини тасаввур қилиш қийин. Наҳот нотинчлик ҳукмрон Ватанда яшаб, ҳаётнинг лаззатларини татимоқ мумкин бўлса? Мен тинчликни — Ватанин тинчлигини кўз қорачиғимдай авайлаб, кўзумчоқ бўлиб ёмон кўзлардан асрашга тайёрман. Токи манқурлар тинчлигимизга, Ватанимизга кўз олайтирмасин!

Зулайхо ТИЛЛАЕВА,
Ангрен шаҳри

● МИННАТДОРЧИЛИК

ИШИМЧИ ЗАВОМ ЭТТИРАЯЛМАН

Бошинга адолатсизлик тушмаса, ноҳақлик нима эканлигини билмас экансан. Туманимиздаги 85-болалар ботчасида ишлаб юрдим. Қутимазанда мудирамиз ишдан бўшаи тўғрисида ариза ёзишимни сўради.

Ношлож бошиқнинг раёинга қарши бора олмаи, ариза ёзиб бердим. Эртаси кун ботчага борсам, ўрнимга бошқа киши ишга олинибди. Сабабини мудирамиздан сўрасам, «Ишдан бўшаасан, нима қиласан бошимни оғритиб», — деди. Алам қилди. Сўнг минг бир мулоҳаза билан туман прокурори қабулида бўлдим. Воқеани тушунтирдим. «Ҳақ бўлсангиз ёрдам берамиз. Сиз уйингизга бораверинг», деди.

Кўп ўтмай туман прокуратурасидан хат келди. Билсам, туман халқ таълими бўлимининг 2002 йил 10 январдаги 5-буйруғига прокурор протест ёзибди.

Прокторнинг ёрдами билан ҳозир сеvimли ишимни давом эттираялман. Қўни-қўшилларим ва ҳамкасбларим олдида юзимни ёруғ қилган туманимиз прокурори Х.Бахронова оиламиз номидан миннатдорчилик билдираман.

Гуландон ҲАБИЕВА,
Амударё тумани

«ХУҚУҚ»ий маслаҳатхона

САВОЛЛАРГА ХУҚУҚШУНОС Д. ХАЛИЛОВ ЖАВОБ БЕРАДИ

«Турдош ҳуқуқлар», деганда нима тушунилади ва нималарга нисбатан айтади?

Н.ИБРОҲИМОВ,
Тошкент шаҳри

Турдош ҳуқуқлар саҳна асарларига, ижрога, ижронинг аудио ва видеоёзувиги (ижро ёзувиги), эфир ва кабель орқали кўрсатув ва эшиттириш берувчи ташкилотларнинг кўрсатув ва эшиттиришлари нисбатан татбиқ этилади.

(Фуқаролик кодексининг 1074-моддаси)

Маст ҳолда жиноят содир этган шахс жиноят содир этиш пайтида ўзини билмаган деб топилиши мумкинми?

Л.ЮСУПОВ,
Тошкент вилояти

Шахс қандай ҳолатда жиноят содир этганлиги тўғрисидаги маълумотларни экспертиза ёрдамида аниқланади.

Мастлик ҳолатида ёки гиёҳвандлик воситалари, психотроп ёки одамнинг ақл-идрокига таъсир этувчи бошқа моддалар таъсири остида жиноят содир этган шахс жавобгарликдан озод этилмайди ва бундай ҳолат шахсини ақли норасо деб топиш учун асос бўлмайди. (Жиноят кодексининг 19-моддаси).

Шу билан бирга бундай ҳолат содир этилган жиноятга жазо тайинлашда оғирлаштирувчи ҳолат деб топилади.

Турмуш ўртоғим жиноят содир этиб, суд ҳукми билан 8 йилга озодликдан маҳрум этилди. Жазони махсус тартибда колонияда ўташи белгиланди.

Саволим шунки, бундай колонияларда жазо ўтаётганлар қандай шароитда яшашди ва улар бирор-бир ҳуқуққа эга бўлишадими?

К.ЙЎЛЧИЕВА,
Фарғона вилояти

Махсус тартибда колонияларда маҳкумлар камераларда яшайдилар.

Маҳкумлар белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорининг қирқ фоизигача бўлган сумага озиқ-овқат маҳсулотлари ва энг зарур нарсалар сотиб олишлари мумкин.

Маҳкумлар йил мобайнида:

- икки марта қисқа муддатли ва бир марта узок муддатли учрашув;
- иккита посылка ёки йўқлов олиш;
- икки марта телефон орқали сузлашув;
- иккита бандерол олиш ҳуқуқига эга.

Камераларда сақланадиган маҳкумларнинг кинофильм ва телекўрсатувлар кўриши таъқиқланади.

(Жиноят-ижроия кодексининг 121-моддаси)

Мен 1992 йили ўз меҳнатим билан топишган маблағга уч хонали уй сотиб олган эдим. 1993 йили яқин бир қариндошимнинг мажбурий уйга рўйхатга киритган эдим. 2002 йилга келиб унинг шахримизнинг бошқа туманидаги худди шундай уйга алмаштиришнинг бўлиб, харидор топдим. Қонунга кўра, бунинг учун шу уйда рўйхатда турган оила аъзоларининг розилиги олиниши керак экан. Лекин бизниқиди рўйхатда турувчи қариндошимиздан бу розиликни ололмайдим. Бунинг устига у оила аъзоларимни ҳам унинг алмаштиришдан айтишти, улар ҳам энди бунга қарши чиқишяпти. Бу масалани қандай ҳал этиш мумкин?

Т.ЗОКИРОВ,
Тошкент шаҳри

Агар турар жойнинг мулкдори ва унинг воёга етган оила аъзолари ҳамда у билан доимий яшаётган фуқаролар ўртасида турар жойни алмаштириш тўғрисида келишувга эришилмаган бўлса, турар жойда яшаётган ҳар бири эгалик турган турар жойини уйлар, квартиралардаги турар жойларга алмаштиришни суд тартибиди талаб қилишга ҳақли. Бунда алмаштириладиган турар жойларда яшаётган шахсларнинг манфаати ҳисобга олинади.

МУШТАРИЙЛАР ДИККАТИГА!

Газетаимизнинг доимий руқнларидан бири бўлган «Хуқуқий маслаҳатхона»га оид ёки ўзингизни қизиқтирган бошқа саволларни тахририятнинг INTERNET тармоғидаги huquq@infonet.uz манзилига юборишингиз мумкин.

Агар кўшни давлат ҳудудида яшовчи шахслар қариндошимизга келса ва бу ерда безорилик ёки шу каби ҳуқуқбузарлик содир этса, у қайси давлат қонуни билан жавобгарликка тортилади?

К.ИНОМОВА,
Сариосиё тумани

Ажнаний фуқаролар ва фуқаролиги бўлмаган шахс (ёки шахслар) Ўзбекистон ҳудудида бўлган вақтларида бирор-бир қонунга зид хатти-ҳаракат содир этса қонун ҳужжатларига мувофиқ Ўзбекистон фуқаролари каби умумий асосларда жавобгарликка тортилади. Дипломатик дахлсизлик ҳуқуқига эга бўлган шахсларга нисбатан бундай жазо чоралари Ўзбекистон қатнашчи бўлган халқаро шартномалар ва битимларга зид бўлмаган ҳолларда қўлланилади.

● ХУҚУҚ ВА ИҚТИСОД

ТАДБИРКОРГА РАҒБАТ КЕРАК

Ушбу мавзу ҳусусида сўз юритишдан олдин, аввало «хусусий тадбиркорлик» тушунчасининг ўзи нима эканлигини билиб олишимиз зарур.

Хусусий тадбиркорлик бу — фуқаролар (алоҳида фуқаро) томонидан ўзларининг таваккалчилиги ва мулкий жавобгарлиги остида, шахсий даромад олиш мақсадида амалдаги қонунчилик доирасида амалга ошириладиган ташаббускор ҳўжалик фаолиятидир.

Энди бевосита мавзунинг объектига эътибор қаратадиган бўлсак, хусусий тадбиркорликда ташаббускорликни рағбатлантириш учун республика миқёсидаги ушбу соҳага кенг қўламда жалб қилишни таъминлаш ҳамда хусусий бизнес роллини сифат жиҳатдан юқори даражага кўтариш лозим. Бунинг учун эса давлатимизнинг шунга ваколатли идораларида ишловчи мансабдор шахслар ўзларининг кундалик фаолиятларида қуйидагиларга, яъни:

— моддий техника, ахборот ва юқори малакали кадрлар заҳирасига эришишда тадбиркорлар билан давлат корхоналарининг тўла, бир хилда сўзсиз тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш;

— республикамизнинг амалдаги қонунларида кўзда тутилган ҳоллардан ташқари тадбиркорларнинг билан давлат таъминотида хусусий тадбиркорликнинг кенг қўлоч ёйишига ёрдам беради.

Мавжуд қонунчиликка кўра қишлоқ ҳўжалик маҳсулотлари, халқ истеъмолчи товарлари, техника аҳамиятидаги маҳсулотларни етиштириш ва қайта ишлаш, шунингдек, қурилиш, таъмирлаш, маиший ва коммунал хизмат кўрсатиш билан шуғулланувчи хусусий корхоналар давлат рўйхатидан ўтказилган кундан бошлаб дастлабки икки йил мобайнида даромад солиғини тўлашдан озод қилинади. Хусусий корхоналарнинг даромадидан олинладиган солиқ миқдорини ҳисоблаб чиқиш чоғида солиқ солинадиган база ишлаб чиқаришни кенгайтиришга, қайта ташкил қилишга ва техника билан жиҳозлашга сарфланадиган маблағ миқдорида қамайтирилади. Хусусий корхоналарда ёлланиб ишлайдиган ходимлар сонини чеклашга йўл қўйилмайди.

Хўжалик судлари томонидан хусусий корхона эгаларидан давлат божни ҳақини олдиндан тўлатишмай даъво аризалари қабул қилинади, унинг ҳақи суд қарори чиқарилгандан сўнг ўндириб олинади.

Хусусий тадбиркорликда ташаббусни рағбатлантиришнинг яна бир муҳим омил бу — хусусий тадбиркорликнинг амалдаги моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ҳисобланади.

Мажбурий вазифани амалга ошириш учун, биринчидан, маҳсулот ишлаб чиқаришни, савдо-сотиқни ва турли хизматлар кўрсатишни ташкил қилиш учун фойдаланилмай ётган ишлаб чиқариш биноларини белгиланган тартибда хусусий корхоналарга ижарага бериш зарур бўлса, иккинчидан, қурилиш тугалланмаган иншоотлар ҳамда фойдаланилмаётган ускуналарни қимомоди савдоси ва танловлар орқали сотишни йўлга қўйиш талаб қилинади. Ушбу масалаларни ижобий ҳал қилиш учун булардан ташқари, яна бўш ётган биноларни тадбиркорларнинг тайёр маҳсулотлари сақланадиган омборларга айлантириш, улардан фойдаланишга қўмаклашиш, товар ишлаб чиқарувчи тадбиркорларга маҳаллий хомашё ва материаллар билан таъминлайдиган улғуржи воситачилик тузилмаларини яратиб бериш ҳам муҳим аҳамият касб этади.

Шу билан бирга, тадбиркорлардан хомашё ва материалларга буюртмалар йиғиш, уларни харид қилиш, навларга ажратиш, сақлаш, зарур ҳолларда етказиб бериш, уларни тадбиркорларнинг буюртмалари бўйича сотиш билан шуғулланувчи тижорат марказлари ва савдо уйлари ташкил қилиш лозим.

Юқориди таъкидлаб ўтилган мулоҳазаларимизнинг амалда ўз ифодасини топиши мамлакатимизда хусусий тадбиркорликни ривожлантиришнинг рағбатлантиришга ўзининг салмоқли ҳиссасини қўшади, деб ўйлаймиз.

Н.ХАТТОВОВ,
Тошкент Давлат юридик
институтини талабаси

Айтингчи, айбланувчи тергов даврида ва ундан кейин ҳам уни ҳимоя қилаётган адвокат хизматидадан воз кечиши мумкинми?

А.КОМИЛОВ,
Андижон шаҳри

Айбланувчи иш юритилаётган даврда исталган вақтда ҳимоячидан воз кечишга, бошқа ҳимоячини таклиф этишга ёки ўзини ўзи ҳимоя қилишга ҳақли.

Айбланувчи сабабини кўрсатмасдан ҳимоячидан воз кечишга ҳақли ҳисобланади. Лекин ҳимоячидан воз кечиш ихтиёрий бўлиши, воз кечиш ташаббуси фақат айбланувчидан чиқиши ва воз кечишнинг ўзи бевосита ҳамда қатъий шаклда бўлиши лозим.

Аммо Ўзбекистон Республикаси ЖПКнинг 51-моддаси талабига кўра, қуйидаги ишлар бўйича:

- воёга етмаганлар;
- соқовлар, қарлар, қўрлар, жисмоний нуқсонли ёки руҳий касаллиги туфайли ўзини ўзи ҳимоя қилиш ҳуқуқини амалга оширишга қийналидиган бошқа шахсларнинг иши бўйича;
- судлов иши олиб бориладиган тилини билмайдиган шахсларнинг иши бўйича;
- жазо чораси сифатида ўлим жазоси тайинланиши мумкин бўлган жиноятларни содир этишда гумонланаётган ёки айбланаётган шахсларнинг ишлари бўйича;
- шахсларнинг манфаатлари ўзаро қарама-қарши бўлиб, улардан ақалли бири ҳимоячига эга бўлган ишлар бўйича;
- жабрланувчининг вакили сифатида адвокат иштирок этаётган ишларда;
- тиббий йўсиндаги мажбурият чораларини қўллаш тўғрисидаги ишларда ҳимоячининг иштирок этиши шарт.

Шунингдек, суриштирувчи, терговчи, прокурор ёки суд ишнинг мураккаблиги ва бошқа ҳолатлар туфайли гумон қилинувчи, айбланувчи ёки судланувчи ўз ҳуқуқларини амалга оширишда қийналиши мумкин деган ҳулосага келса, ҳимоячининг иштирок этишини шарт деб топишга ҳақли.

● ИЛЛАТ

НАФСИ ЖАРГА ЙИҚИТДИ

Халол бўлмоқ учун кўнгил истагига доно ақлни ҳам уйғунлаштирмак даркор. Обру ва эл ишончидан умидвор одам кўпчилик манфаатини кўзлайди.

Абулқосим Абдуҳамидовнинг танишлари орасида, кўча-кўйда ўз ўрни, мавқеи бор эди. Ёшлигидан билимга ташна ўсди. Бир эмас уч институт сабогини олди. Техника фанлари номзоди илмий даражасига сазовор бўлди. Бирдан-бир орзуни эл ишончи эди. Тез орада бу истак ҳам ижобат топди. У Самарқанд шаҳар Боғишамол тумани ҳокимининг ўринбосари, иқтисодиёт ва статистика бўлими бошлиғи лавозимига тайинланди.

Бундай юмшоқ ўриндикқа ўтириб зеҳн солса, ўқиган бошқа-ю, «ўққан» бошқа, кўника бошқа-ю, амал бошқага ўхшайди. Қисқа вақт ичида «кимсан — фалончи»га айланди-қолди. Иши тушиб, кабинетига кўл қовуштириб келишларини айтмайсизми? Яхшилиқни унутмайдиган халқимиз бор эмасми, бировга яхшилиқ қилса, ерда қолмас экан. Абулқосим Яхшибоевич дастлабки мижозлардан «хизмат ҳақи» олаётганда бироз хижолатга тушиб, қўлогининг учигача қизариб кетган эди. Аммо тез орада бу «ёқимли» одатнинг махлиёсига айланди-қолди. Нафс эса турли нағма-ю найранглар билан уни ўз оғушига имлайверди, минбарларда жушқин фикрлар айтиб, омма фикрини бир нуқтага жамлай олувчи раҳбар, юқумли бўлган «олагонлик» касалига чалинди-қолди.

Кўнларнинг бирида туман ҳокими ўринбосари қабулига фуқаро Абдуназар Фафоров кириб келиб, «Нуробод-чипс» хусусий фирмасини расмийлаштиришда амалий ёрдам сўраб қолди. Раҳбар тақдим этилган ҳужжатларни кўздан кечираркан, гап орасида «Бундай савоб ишларнинг харажати бор-лигини шипшитади, «Майли, ака, тахминан қанчалар...», «Юз минг сўм атрофида», «Йўғ-е, ака, бунча пул менда қайда?», «Унда, дангали — 50 минг сўм. Келишдикми?»

Хусусий тадбиркор сувга тушган мушукдай бўлиб, кўчага чиқди. Кечгача уч-тўрт остонага қарз сўраб, бош урди. Аммо айтилган пулни тополмагач, ўтириб роса ўйланди. Кичик ва ўрта безнесни ривожлантиришга кенг йўл очилаётган, оддий халқ кўллаб-қувватланаётган даврда болалари ярим кило гўштга орзуманд юрса-ю, қарз тўплаб, порахўрга берадими?

Абдуназар Фафоровни адолат йўлига ундаган куч ҳам худди ана шу савол эди.

Абулқосим Абдуҳамидов ўзининг хизмат хонасида таъмагирлик йўли билан фуқаро А.Фафоровдан 40 минг сўм пулни пора тариқасида олган вақтда вилоят прокуратураси ва миллий хавфсизлик хизмати тезкор ходимлари томонидан қўлга олинди.

Кўза кунда эмас, кундада синади, дейдилар. Одамларнинг оғирини енгил қилиш ўрнига бузуқ нафс ўққонини тўлдиришни ўйлаган бир раҳбар шу тариқа абгор бўлди.

Қилмишига яраша жазога маҳкум этилган А.Абдуҳамидовнинг аччиқ қисмати қолганларга сабоқ бўлишини истардик.

Шухрат САТТОРОВ,
Боғишамол тумани прокурори,
Мансур АЛОВУДДИНОВ,
«Хуқуқ» мухбири

● ЯШИРИН ФАОЛИЯТ — ЖИНОЯТ

ЎҒЛИНИ ЖИНОЯТГА ЕТАКАЛАГАН ОТА

Бозор иқтисодиёти ҳар бир фуқарога эркин меҳнат қилиш имконини берди. Ҳозирги пайтда ҳалол меҳнат қиламан, тадбиркорлик, ишбилармонлик билан шуғулланиб, оиламга, халқимга наф келтираман, деган одамга барча шароитлар яратилган. Унинг ҳуқуқ ва манфаатлари қонунларимиз билан ҳимоя қилинади. Улардан талаб битта — фақат қонун доирасида фаолият кўрсатишса бас.

рининг таклифига кўнди.

Аҳмаджон Қўқон шахрига бориб бозордан ёғ ишлаб чиқарадиган ясама дастгоҳ сотиб олиб келди. Уни ҳовлисининг бир чеккасига ўрнатди.

Дастгоҳ кунжут ва пистадан ёғ ишлашга мослаштирилган бўлиб, унда пахта чигитидан ҳам маҳсулот чиқарса бўларди. Лекин чигитни қаердан топса бўлади, у бозорларда сотилмасе? Шунда кимдир Аҳмаджонга «Жомашуй-Гулбоғ» йўлига

чигит ташлаб кетди. Хомашё етарли бўлгани сабабли ота-бола дастгоҳ иш унумини оширишга, иложи борица кўпроқ маҳсулот ишлаб чиқаришга ҳаракат қилишарди.

— Имкониятдан фойдаланиб қолиш керак, ўғлим. Қолган чигитларни ҳам ҳайдаб олсак марра бизники, — дея Аҳмаджон ўғлини вақтни бой бермасликка даъват этарди. Бироқ қонунбузар отанинг бу «тадбиркор»лиги узоққа бормади. Иш қизгин бир паллада кўча эшик тақиллаб уйга маҳалла посбони кириб келса бўладими, ошга хира пашша тушганидан ота-боланинг кайфияти бузилди. Посбон уларга қонунсиз иш қилмаслик зарурлигини айтиб кетди. Ота-бола «бу ўзимизники», дегандай парво қилмай ишни давом эттиришаверди.

Эртасига эрталаб уйга Мингбулоқ тумани прокуратураси ҳузуридаги солиққа оид жиноятларга қарши курашиш бўлими ходимлари, ИИБ ва туман давлат солиқ инспекциясининг ходимлари кириб келишганида ота-бола сирлари фош бўлиб, ўзларини кўярга жой тополмай қолишди. Уйдаги 59 кг. чигит, 18 кг. кунжара ва дастгоҳ далилий ашё сифатида олинди. Ноқонуний фаолият билан шуғулланганликлари учун ота-болага нисбатан ҳужжатлар расмийлаштирилди. Туман ИИБ томонидан жиноят иши кўзғатилди. Суд уларни тегишли жазога тортди.

Ҳар бир ота-она ўз фарзанди камолоти, унинг тинч яшаб фойдали меҳнат билан шуғулланиши тўғрисида қайғуриши керак. Бироқ, мингбулоқлик 4 фарзанднинг отаси Аҳмаджон Мўминов ана шулар ҳақида ўйламади. Аксинча, у ўзи қолиб, ўғлининг ҳам жиноят кўчасига киришига сабабчи бўлди.

Алижон МАВЛОНОВ,
Наманган вилоят прокуратураси
тергов бошқармаси бошлигининг
ўринбосари.
А.МАДАТОВ,
«Хуқуқ» мухбири

Мингбулоқ туманида яшовчи Аҳмаджон Мўминов товарк-атрофдаги тадбиркорларни гоҳ ҳавас, гоҳ ҳасад билан кузатиб юрди. Ниҳоят у ҳам тадбиркорлик билан шуғулланишга қарор қилди. Лекин у бу борада қонуний йўлни эмас, хуфёна йўлни танлади. Бир кунги ўғли Абдумуталибни ёнига ўқазиб юрагини очди.

— Ўғлим, кўл қовуштириб ўтурсак бўлмайдиганга ўхшайди, икковимиз ҳам «Гулбоғ» ширкат ҳўжалигида ишлаётганимиз билан ойлик иш ҳақимизни вақтида ололмаямиз. Бу аҳволда болачақани қандай боқамиз. Қишлоғимиздаги ишбилармонларга қара, ҳар томонлама гуркираша-япти. Биров Хитой тегирмони юргизган, биров муқаймоқ тайёрлаб сотган, биров тижорат дўкони очган.

— Улар ишни қонуний бажаришяпти, кейин маблағлари ҳам етарли, — жавоб қилди ўғил.

— Биз хизматнинг солиқ тўламайдиган турини очамиз, билдингми!

Абдумуталиб отасига анграйиб қаради. Шунда ота ўғлига шипшитди:

— Қишлоқда савдонинг қандай тури йўқ, биласанми? Ёғ ишлаб чиқарадиган цех йўқ, хумпар. Одамлар идишини кўтариб ёғ қидириб юришибди. Биз шундай цех очайликки, ҳеч ким сезмасин.

Нима бўлганида ҳам ота отада. Унинг раъйини қайтариб бўлмайди. Абдумуталиб ана шуларни ўйлаб падари бузрукво-

чиқиб турса албатта чигит сотувчиларга йўлиқшини маслаҳат берди. У айтилган йўлда турган ҳам эдики қоплар тўла нимадир ортган кўк рангли «Жигули» ўтиб қолди. Унинг ишораси билан автомашина тўхтади. «Жигули»га юкланган нарса 11 қоп чигит бўлиб чиқди. Уни қаранки «Жигули» ҳайдовчиси ҳам чигитга мижоз излаб юрган экан, дарров икковлон тил топишди. Аҳмаджон чигитнинг ҳар бир килограмми учун 40 сўмдан пул тўлади. Ҳайдовчи «клиент» топланидан хурсанд бўлиб уни чигит билан таъминлаб туришини айтиб, тезда кўздан ғойиб бўлди.

Ана шундан кейин ота-боланинг ёғ ишлаб чиқариш цехи ишга тушди. «Қўлбола» дастгоҳ гуриллаб маҳсулот чиқара бошлади. Чиқаётган ёғ ва кунжарани қаерга жойлашни билмай ота-бола шошиб қолишди. Ота Қўқон шахридаги марказий бозорга бориб 300 кг. ёғнинг ҳар бир kilosини 500 сўмдан, 800 кг. кунжарани kilosини 40 сўмдан сотиб келди. Ҳар томонлама иш юришиб кетганидан отанинг хурсандчилиги чексиз эди. Энди унинг кўча эшиги олдида турли русумдаги машиналар тез-тез келиб турадиган бўлди. Маҳаллада эса «Аҳмаджон қўлбола дастгоҳда ёғ ишлаб чиқараётган эмиш», деган гап-сўзлар қулоққа чалина бошлади. Шу орада Аҳмаджонга биринчи бор йўлиққан нотаниш «Жигули» автомашинаси яна 2 маротаба

АЖАЛ ЎЙИНЛАРИ

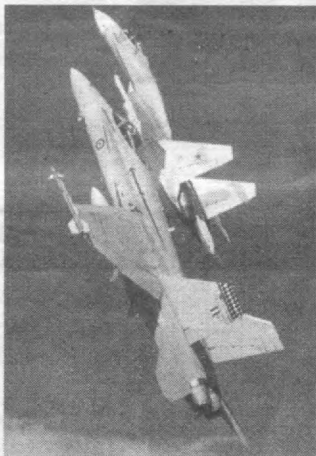
Украинанинг Львов шаҳри яқинида ўтказилган авиашоудаги фожеа миллионлаб инсонлар қалбини ларзага солди. Лекин, инсоният бундай авиашоулардан биринчи мартаба жабр тортмаётган экан. Қуйидаги қайгули далиллар бундан гувоҳлик беради.

1997 йил 26 июль, Бельгия. Остенддаги халқаро авиация кўргазмасида Иордания Қироллиги Ҳарбий ҳаво кучлари (ХХК)га қарашли ХТ-300 ҳаво лайнери бошқарувни йўқотиб ҳалокатга учрайди. Учувчи ва саккиз нафар томошабин ҳалок бўлади, 57 киши жароҳатланади. Ҳалокат сабаби — учувчининг хатоси.

1993 йил 9 май, Россия. Иккинчи жаҳон урушида қозонилган ғалабининг 48 йиллиги муносабати билан Нижний Тагилда ўтказилаётган авиашоуда Як-52 самолёти оломон устига қулаб тушади. Ҳалокат натижасида 18 киши ҳаёт билан видолашади, кўплаб томошабинлар жароҳат олишади.

1989 йил 22 октябрь, Эквадор. Мамлакат ХХКга қарашли «Ягуар» ҳарбий самолёти Гвакиуль шаҳридаги тураржой биносига бориб урилиши натижасида келиб чиққан ёнғин тўғрисида 7 кишининг тани қаттиқ қуяди.

1988 йил 28 август, Германия. Италия эскадрилиясининг учта реактив самолёти Рамштайн базасида ўтказилган авиашоуда намойиш парвозларини бажаратариб, тўқнашиб кетади ва томошабинлар устига қулаб тушади. Натижада уч учувчи, 36 нафар фуқаро ҳалок бўлади, 388 нафар киши жароҳатланади.

1983 йил 23 май, Германия. Франкфуртда ўтказилган авиашоуда канадалик учувчи реактив қирувчи самолётда маҳоратини намойиш этаман деб, автомагистралда ҳаракатланаётган машинага бориб урилади. Машинадаги бир оиланинг олти нафар аъзоси ҳалок бўлади. Учувчи эса катапульт қилишга улгурган.

1982 йил 11 сентябрь, Германия. АҚШ ХХКга қарашли вертолёт автомагистралга қулаб тушади. Машина бортда бўлган 46 нафар парашютчиларнинг барчаси ҳалок бўлади. Улар Халқаро дирижабль куни муносабати билан Маннагейм шаҳрида ўтказилган байрам тадбирида ўз маҳоратларини намойиш этиш учун ҳавога кўтарилган эдилар.

1982 йил 5 сентябрь, Германия. АҚШ ХХКга қарашли ҳаво лайнери маҳоратини намойиш эта туриб, қулаб тушади. Беш нафар киши ҳалок бўлади, учувчи қаттиқ жароҳатланади.

1973 йил 3 июнь, Франция. Париж авиасалони осмонда портлаб кетган товусдан тез учувчи Ту-144 нинг ерга қулаб тушиши натижасида 14 киши қурбон бўлган.

1972 йил 24 сентябрь, АҚШ. Қирувчи-реактив самолёт ҳавода аварияга учраб, Сакраментта шаҳридаги қаҳвахоналардан бирининг устига қулаб тушган. Ушбу ҳалокат натижасида 22 нафар киши, жумладан, 10 нафар бола ҳаёт билан эрта видолашган.

1965 йил 19 июнь, Франция. «Ле-Берже» аэропортида ўтказилаётган халқаро авиасалонда Италиянинг Фиат G-91 русумли ҳарбий самолёти ерга қўниш вақтида ҳалокатга учрайди. Натижада 9 киши ҳалок бўлади, 12 нафари жароҳатланади.

1952 йил 6 сентябрь, Буюк Британия. Мамлакат ХХКга қарашли қирувчи-реактив самолёти ҳавода портлаб кетади ва оломон устига қулаб тушади. Бу эса Фарнборо авиашоусига келган томошабинлардан 65 нафарини ҳаётдан эрта олиб кетади.

ТЕРРОРГА ҚАРШИ РЕЖА

Буюк Британия ташқи ишлар вазири Майк Обрайн яқин кунларда Триполига ташриф буюришни режалаштирмоқда. Бу ерда у Ливия раҳбари Муаммар Қаддофий билан учрашади. Бу мазкур мамлакатга Буюк Британия ҳукумати вакиллариининг сўнги йигирма йил ичидаги биринчи ташрифи бўлади. Британия ташқи ишлар маҳкамаси раҳбарининг ташрифидан кўзланган асосий мақсад Ливия ҳукуматидан «Ал-Қоида» ташкилоти ҳақида муҳим ҳужжатларни олишдан иборатдир.

ХАВОТИРДАН - ҲУЖУМГА

Маълумки, Россия ва Эроннинг ядро соҳасидаги ҳамкорлигига АҚШ томони жиддий ташвиш билдириб келарди. Яқин вақт ичида эса бу норозиликлар ўзининг амалий ифодасини топса ажаб эмас. Гап шундаки, Бушер шаҳри яқинида барпо этилаётган АЭС Исроил ҳарбий ҳаво кучлари томонидан берилган зарбалар натижасида буткул вайрон этилиши мумкин.

Мана, етти йилдики, АҚШ ҳамда Исроилнинг сўнги йўлдошлари Эрон ҳудудида қурилатган ядро объектларидан кўз-қулоқ бўлиб турибди. Ушбу давр ичида иккала мамлакатнинг разведка хизматлари ана шундай йўл билан мазкур иншоотлар хусусида анча-мунча маълумотлар тўплашга эришганлар. Айни пайтда эса АЭС қурилиши ниҳоясига етай деб қолган.

Маълумотларга қараганда, ўтган ҳафтада Тель-Авив маъмурияти Эрон ҳукуматига мурожаат этган ҳамда Бушерда қурилатган АЭС Исроил миллий хавфсизлигига таҳдид солишидан хавотирда эканлигини билдириб, бунга қарши кескин чора қўриши мумкинлиги хусусида огоҳлантирган. Исроил томони бекорга бу ҳақда гап очмаган. Сабаби, улар 1981 йилда Богдод яқинида французлар томонидан қурилган атом реакторларига ҳаводан зарбалар бериб атом иншоотларини йўқ қилиш борасида яхшигина «тажриба» тўплаган эдилар.

Исроил томонининг фикрига кўра, атом реакторларига эга бўлган Эрон ҳеч қанча вақт ўтмасдан атом бомбасини яратиши ҳеч гапмас экан. Ушбу ваз туфайли ҳам АҚШ томони Исроилнинг Бушерга ҳаво зарбалари бериш режасига хайрихоҳлик билдирган.

ҚАЛБАКИ «ЕВРО»ЛАР

Ягона Европа валютаси — евро муомалага киритилганига ярим йил тўлмасдан муомалада дастлабки қалбаки пуллар қайд этилди.

Экспертларнинг эътирофи этишларича, бу пуллар жуда пухта ишланган. Аниқланишича, 50 евро қийматдаги пуллар Францияда ишланиб, кейин Германияга олиб ўтилган. Бир қарашда ҳақиқийсидан ажратиш анча қийин бўлган евролар тезда Германиянинг бир неча йирик шаҳарларига тарқаган. Ҳозирда пулларнинг мамлакатга қай тарзда олиб келинганлигини аниқлаш борасида тезкор тадбирлар ўтказилляпти.

МУРОСА ЙЎЛИ

АҚШ Давлат котиби Колин Пауэлл Исломободга ташриф буюрди. Унинг таъкидлашича, Қашмир муаммосини тинч йўл билан ҳал этиш бўйича Ҳиндистон раҳбарлари билан учрашувда вазият бир қадар юмшаган. Аммо бу муаммо ўз ечимини топди, дегани эмас. Пауэллнинг фикрича, Ҳиндистон минтақадаги вазиятни мураккаблаштирмаслиги, ўз навбатида Покистон ўз ҳудудидан Ҳиндистон чегараларига таҳдид солаётган жангариларга қашқатқин зарба бериши зарур.

РАКНИНГ ОЛДИ ОЛИНДИ

Хитойда радиоактив чиқиндиларни ўғирлаган 4 фуқаро устидан суд жараёни бўлиб, улар 11 йил қамқоқ жазосига ҳукм этилдилар. Суднинг айтишича айбланувчилар бу чиқитларнинг зарарли эканлигини билмаган. Мутахассисларнинг сўзларига кўра, ўғирланган кобальт-60 радиоактив чиқити оммавий рақ касалликларини келтириб чиқариши мумкин.

МИНАЛАШГАН КАТТА ҲУДУД

Афғонистон пиёдаларга қарши ишлатиладиган миналарни таъқиқлаш ҳақидаги халқаро шартномани имзолашга тайёр. Бу ҳақда Афғонистон ташқи ишлар вазири Абдулла Кобулда бўлиб ўтган халқаро анжуманда баёнот берди. Ушбу ташаббусга асосан Афғонистон қуроли кучларининг пиёдаларга қарши миналар заҳираси йўқ қилинади. Ташқи ишлар вазири, шунингдек, халқаро ҳамжамиятни мамлакат ҳудудини пиёдаларга қарши қўйилган миналардан тозалашга қачирди. Кези келганда қайд этиш лозимки, Афғонистон жаҳоннинг энг кўп миналашган ҳудудларидан бири саналади. Қарийиб 20 йилдан кўпроқ давом этган фуқаролар уруши натижасида мамлакатнинг 29 та вилоятдан атиги 2 таси миналаштирилмаган, холос.

УЧУВЧИЛАР ИШ ТАШЛАДИ

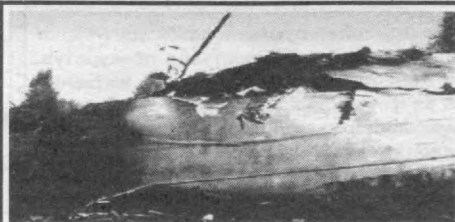
Голландиянинг КЛМ авиакомпанияси ходимлари ўтган шанба куни иш ташладилар. Бунинг натижасида халқаро парвозга шайланган 15 минг йўловчи манзилларига етолмади. Авиакомпания расмийларининг таъкидлашларича, иш ташлаш оқибатида 38 та халқаро авиақатновлар бекор қилинган. Учувчилар ўз маошлари 40 фоиз оширилсагина ишга қайтишини билдирмоқдалар.

НАВБАТ — ТИНЧЛИККА

Шри-Ланка ҳукумати делегацияси Лондонда «Тамил йўлбарслари» вакиллари билан тўғридан-тўғри музокаралар олиб борди. Норвегия элчихонаси воситачилигида ўтган музокараларда томонлар мамлакатда давом этаётган фуқаролар урушига барҳам беришга тайёр эканликларини билдирганлар. Ўзаро келишувга кўра Таиландда бўлиб ўтадиган наватдаги расмий учрашувда бу борадаги битимга имзо қўйилди.

Саҳифани Интернет хабарлари асосида С. ТОҲИР ҳамда Д. ИСЛОМОВлар тайёрлашди.

28 июль куни «Шереметьево - 1» аэропортида ҳалокатга учраган Ил-86 самолёти учини олдида техника қўриқдан ўтказилмаганлиги маълум бўлди. Бу ҳақда хабар тарқатган манбаларнинг таъкидлашларича, экипаж аъзолари ҳам белгиланган тартибдаги қўриқлардан ўтказилмаган.

● **ГУРУНГ**

— Сиз вилоятимиздаги кўза кўринган терговчилардан бири-сиз. Айни пайтда детектив қиссаларингиз билан эл оғзига тушгансиз. Айтингчи, бундай қиссалар ёзишингизга нима туртки бўлган?

— Ҳеч кимга сир эмас, Мустақилликдан олдин Ватанимизда деярли ҳеч қандай ҳуқуқий нашр бўлмаган. Аммо кейинги ўн йил ичида кўпгина ҳуқуқий нашрлар чоп этила бошладики, улар бевосита халқнинг ҳуқуқий онги ва сиёсий фаолиятини оширишда яқиндан ёрдам бериб келмоқда.

Бугунги кун фуқароси кечасидан анча фарқ қилади. Унинг дунёқараши ва ҳуқуқий тафаккури анча ўзгарган. Бунинг сабаби, аввало, юртимизда ҳуқуқий давлат ва фуқаролик жамиятининг мустақам асослари яратилганлигидир. Чикаётган янги қонунлар ҳам фуқаролар манфаатини ҳимоя қилишга қаратилган. Янги қонунларнинг ҳуқуқий нашрларда

ИЖОД — БУ ЭХТИЁЖ

Қарши туман прокуратураси терговчиси Сафар КАТТАБОВ билан суҳбат

мунтазам тушунтириб борилаётганлиги эса кўпчиликни қувонтираяпти. Энг муҳими, ҳуқуқий нашрлар халқни ўзлигини англашда муҳим омили бўлмоқда.

Прокуратура соҳасида ишлай бошлаганимга йигирма олти йил тўлган бўлса, шу давр ичида жуда кўп воқеаларни бошимдан ўтказдим. Бу соҳада ишлаш қанчалик қизиқарли бўлмасин, киши баянда зерикаркан. Шундай пайтда ижод қилгим келарди. Бирор нарса ёзсам дейман.

Менинг ижод билан шуғулланишимга ҳам аслида мана шу

ҳуқуқий газеталар туртки бўлди. Қандай мақола берсам экан, деган ўй доим миямда чарх уриб турарди. Олдин кичик-кичик жияот ишларини ёзиб бердим. Кейин тергов жараёнларни каттароқ қисса тарзида ёза бошладим.

— **Адабиётга қизиқиш ёшликдан бошланган бўлса керак.**

— Албатта. Менинг ўқувчили йилларим 60-йилларга тўғри келган. Синфимиз билан адабиётга, бадий асарлар ўқишга жуда қизиқардик. Мактабимиз «Шарқ юлдузи» журнаliga обу-

на бўлганди. Шу журнал келса кўлма-кўл бўлиб кетарди. Бадий китобларни қидириб ўқирдик. Лекин ўша пайтда қачондир ижод билан шуғулланаман, деб сира ўйламаганман. Ижод ҳам эҳтиёж фарзанди экан. У қачон пишиб етилсагина кишиларга нимадир бериш мумкин.

— **Сиз учун қай бири қизиқарлироқ, терговчиликми ёки ижод?**

— Иккаласининг ҳам ўзига хос қизиқарли томонлари бор. Иккови бир-бирини тўлдирарди, десам хато бўлмайди. «Ит жойини нега ўзгартирди?» «Ғалати ўғри», «Ориятли дайди» ва бошқа қиссаларимда ҳам бевосита ўзим олиб борган тергов жараёнлари акс эттирилган. Бу мен учун жуда қизиқарли.

— **Сизнингча бугунги кун журналисти қандай бўлмоғи керак?**

— Бугунги кун журналисти аввало, давр билан ҳамнафас бўлмоғи лозим. Халқнинг дардини ўз дардидек тушунадиган журналистгина эл эътиборини қозониши мумкин.

Суҳбатдош:
Гулрух ЁРМАТОВА

Гул гулга мос тушса, кўнгли кўнглига...

● **СПОРТ**

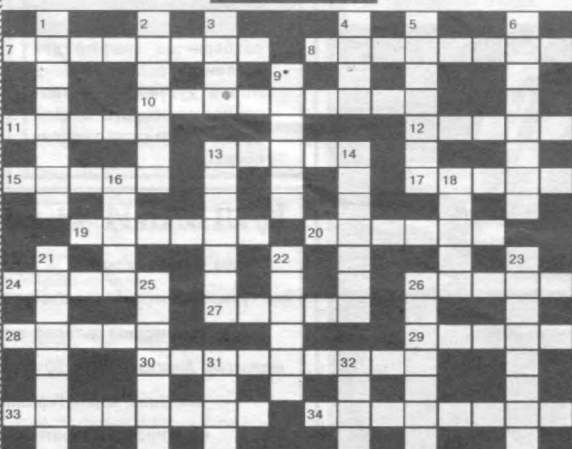
ФУТБОЛ: САРАЛАШ БАҲСЛАРИ

Турк ёзувчиси Азиз Несиннинг «Футбол қироли» номли аjoyиб қиссасида футболнинг ашаддий ишқибози бўлган гўзал бир қизга ошиқ бўлиб қолган касалманд, кўзлари хиралигидан оёғи остини зўрга кўрадиган, шу тўғайли ҳар хил кулгули вазиятларга тушиб қолаверадиган йигитнинг севгилисига тақлид қилиб, футболга илос қўйиши, тўп сура бошлаши, аста-секин соғлиғи тикланиб, кўзлари равшанлашиб, аввал ўз шахри командасининг, кейинчалик бутун мамлакатнинг энг кучли ҳужумчиси айланиши, ўз «менени топиши зўр маҳорат билан тасвирланган. Спортнинг, хусусан футболнинг киши тақдир, саломатлигида нақадар катта ўрин тутишига кўндалик ҳаётимиздан ҳам кўлаб мисоллар келтириш мумкин. Мана икки йилдирки, республика прокуратура органларининг ходимлари ўртасида футбол бўйича баҳслар ўтказилмоқда. Утган йили Фарғона водийси вилоятлари прокуратура жамоаларининг саралаш мусобақалари Андижон шаҳрида ўтказилган эди. Бу йилги мусобақалар Фарғона шаҳрида бўлиб ўтди.

Фарғоналиклар мусобақани юқори савияда ташкил этишди. Мусобақанинг очилиш маросимида таниқли санъаткорлар — Ўзбекистон халқ артисти М.Тўхасинов, хонадалар А.Усмонов, В.Қодиров, Н.Асқаров, М.Иброҳимов, қизқич И.Шукровлар Фарғонадаги марказий стадионга йиғилган футбол ишқибозларининг дилларини ҳушнуд этдилар. Шундан сўнг вилоят прокурорининг ўринбосари М.Усмонов мусобақаларни очиб деб эълон қилди. Дастлаб Наманган ва Фарғона вилояти жамоалари майдонга чиқишди. Жамоа сардорлари мусобақа байроғини кўтаришди. Уйин фарғоналикларнинг кетма-кет ҳужумлари билан бошланди. Жамоа сардори Д.Қурбонов наманганликлар дарвозасига киритган дастлабки гол мезбонларнинг руҳини кўтариб юборди. Улар тўпни бир-бирларига аниқ ошириб, тезкор ўйин кўрсатиб, майдонда ўстунлик қилдилар. Ҳимоячилар беҳато ўйнаганлари тўғайли наманганликларнинг ҳужумлари бесамар қолаверди. Фарғоналикларнинг марказий ҳужумчиси А.Мамажонов 3 дақиқа мобайнида кетма-кет 2 та гол уриб, ҳисобни 3:0 етказди. Ушбу ҳисоб ўйин охиригача ўзгармади қолди. Фарғона шахар ҳокимлиги таъсис этган «Энг яхши ҳужумчи» ва «Этчил дарвозабон» совринлари фарғоналик Д.Қурбонов ва С.Зокирова, наманганлик К.Абдубоев ва У.Бурхонваларга топширилди.

Фарғона — Андижон футбол жамоаларининг баҳси майдон эгаларининг тўлиқ ўстунлигида ўтди. Андижонликлар дарвозасига дастлабки голни қарий ўттиз метрча узоқликдан кучли зарб билан фарғоналиклар ярим ҳимоячиси З.Азизов киритди. Д.Қурбонов эса ўнга гол муаллифига айланди. Уйинда 8:0 ҳисоби қайд этилди. Фарғоналиклардан М.Қўндов, андижонликлардан М.Тўғрунов энг яхши ўйинчи деб топилдилар. Наманган-Андижон жамоалари учрашувида наманганликлар 5:2 ҳисобида ғолиб чиқишди. Бу йилги мусобақаларга мураббий Ойдин Алиев раҳбарлигида юқори савияда тайёргарлик кўрган Фарғона вилоят прокуратураси жамоаси саралаш мусобақаларининг ғолиби бўлди ва кейинги босқичга йўлланмани кўлга киритди.

Миродил ФОЗИЛОВ,
Фарғона вилоят прокурорининг катта ёрдамчиси

● **КРОССВОРД**

ЭНИГА: 7. Қимматли қроғазлар эгаси. 8. Турли хил юридик ҳужжатларни тасдиқлаб берувчи орган. 10. Чет эл валютасини бир давлатдан иккинчисига ўтказиш. 11. Бухгалтериянинг ҳисобот китобларида иккита варақ битта тартиб рақамига эга. 12. Корхона, муассаса, ташкилотларнинг фаолиятини тартибга солувчи қонда (рус тилида) 13. Қўрғазма экспонатлари жойлаштириладиган мослама. 15. Юридик шахс ҳуқуқидан фойдаланувчи савдо ёки ишлаб чиқариш корхонаси. 17. Қимматбаҳо қроғоз. 19. Битимлар тузуви ва биржада доимий ўринга эга бўлган расмий воситачи. 20. Компаниялар томонидан ўз хизматчиларига акцияларни қатъий нархда сотиб олиш учун бериладиган ҳуқуқ. 24. Шарнома мажбуриятларини бузганлик ёки ихросини белгиланган вақтдан кечиктириб юборганлик учун қўлланиладиган пуллик ўндирув. 26. Биржада ўз ўринига эга бўлган ва ўз номидан ҳамда ўз ҳисобидан битим тузувчи шахс. 27. Мулкни бошқа шахсга бериш (умрбод ёки доимий) оқибатида доимий олинадиган фойда. 28. Европанинг бир неча давлатлари пул бирлиги. 29. Хизматлар баҳосини белгилайдиган ставка. 30. Ихарага олинган мулкнинг бир қисmini ижарага бериш. 33. Бирор турда фаолият олиб бориш учун бериладиган рухсат. 34. Охириги шахс номидан, лекин биринчи шахс ҳисобидан бошқа шахсга битим тузишга топшириқ берувчи шахс.

БЎЙИГА: 1. Автомобиль қисми. 2. Биржа бўлинимаси. 3. Фойда ва зарарни ўнги иштирокчилари тенг бўладиган битим шартлари. 4. Дала (рус тилида) 5. Сотиб олувчи номига сотувчи томонидан ёзиб бериладиган ҳужжат. 6. Товарлар ёки хизмат баҳосининг аниқ ўрнатилиши. 9. Тушулча ва предметга нисбатан қараладиган нўстани назар. 13. Бир вақтнинг ўзида турли ойлارга битимларини сотиб олувчи ва сотувчи биржа савдогари. 14. Товарга уни қўтариш мақсадига фавқулодда ҳолатларда етказиладиган зарарни ҳисоблаш. 16. Қимматли қроғазларни сотиб олишда сотувчи ва сотиб олувчининг баҳори ўртасидаги фарқ. 18. Айлар исми (инглиз). 21. Очилиш (русча). 22. Қалбаки кўриниш. 23. Ўтказиладиган вексель бўйича пул оладиган шахс. 25. Биржа савдоларида талаб ва тақлиб ўртасидаги мувозанат. 26. Зарарнинг давлат томонидан қопланиши. 31. Ёрунликнинг қора фондаги акси. 32. Газ тури.

Тузувчи: Д. ХАЛИЛОВ

Моҳият

Инсонга
инсон номини
берган
нарсa фикрдиr.

ТЕЛЕ-АНОНС

«Қонун ҳимоясида» телегуруҳининг навбатдаги кўрсатуви эфирга тайёранмоқда. Кўрсатувда прокуратура органларининг жияотчиликка қарши кураш, ижтимоий ҳимоя, деҳқон ва фермерлик ҳаракатини ривожлантиришдаги муаммоларининг олдини олишга қаратилган саъй-ҳаракатлари хусусида сўз юритилади.

Кўрсатув 6 август кунин ҲТВ 1 телеканалнинг кечки дастурлари орқали намоиш этилади.

Донишлар емишки...

Қаҳр-ғазабини енгган
киши келгуси истироҳатини
таъмин этади.

Одамнинг энг ширин,
лаззатли ва ҳалол таоми ўз
меҳнати, қўл кучи билан
топган ризқидир.

Инсон қўлга киритган
ўлжаларидан энг хайрлиси
самимий дўстлиқдир.

Дўст ўз дўстини зиёрат
қилиши кўп иллатларга
даводир.

Ибодатларнинг энг
мақбули одамларга яхшилик
қилишдир.

Молу дунё кўнлиги бойлик
эмас, кўнгли тўқлиги бой-
ликдир.

Мақсад ва маром инсон-
нинг энг буюк қувватидир.

Ҳаммадан кўра кўпроқ ўз
дўстларининг келтирадиган
зарарларидан кўрқ,
чунки улар сенинг кучсиз
нуқталарингни биладилар.

Ёмонлик қилган кишидан
ўч олиш қўлдан келса ҳам,
унинг қилган ёмонлигини
кечириш эзгу хулқларнинг
кўркемроғидир.

Ҳамма ватандошларнинг
бир-бирлари билан дўстона
муносабатлари ватанинг
тараққиётига сабабчи
бўлади.